

MORAVSKÁ GALERIE

Koncepce sbírkotvorné činnosti Moravské galerie v Brně pro období let 2023 až 2028

Obsah:

I. Východisko

II. SWOT analýza

III. Základní (nefinanční) sbírkotvorné nástroje MG

IV. Priority a očekávané výsledky při sbírkotvorné činnosti Moravské galerie v Brně

V. Kritéria pro vyřazování sbírkových předmětů

VI. Inventarizace sbírky, priority a plánování

VII. Doplnění evidenčních záznamů do systematické evidence, priority

VIII. Závěr

I. Východisko

Při tvorbě strategie sbírkotvorné činnosti Moravské galerie v Brně pro období let 2023-2028 vycházíme ze základní premisy, že akviziční politika není izolovanou agendou závislou pouze na alokovaní masivního objemu finančních prostředků. Naopak velmi úzce souvisí a reflektuje celkové fungování instituce a z něj budovanou společenskou pozici MG. Proto se při stanovování koncepce akviziční politiky MG opíráme o platnou Střednědobou koncepci rozvoje Moravské galerie v Brně i z ní vycházející Dlouhodobou koncepci rozvoje výzkumné organizace. Mezi klíčové teze střednědobé koncepce patří aplikování tzv. návštěvnického obratu a koordinovaná diverzifikace agend odborů volného a užitého umění. Při formulování aktualizované verze koncepce akviziční strategie se opíráme nejen o zkušenosti posledních devíti let, kdy byla nová koncepce fungování instituce uváděna do praxe, ale rovněž reflektujeme a navazujeme na historickou paměť instituce. Stejně tak bereme v potaz současný společensko-ekonomický rámec, v němž se činnost MG odehrává, a pokoušíme se o realistickou predikci budoucnosti. Je samozřejmě nutné zohlednit, že se daleko hůře než v minulých obdobích dá předvídat budoucí vývoj a bude třeba reagovat na výzvy spojené jak s aktuálními problémy jako důsledky covidové pandemie, aktuální válka na Ukrajině a s ní spojená energetická krize, tak i na nastupující ekonomickou recesi a téma udržitelnosti a ekologie, které jsou spojeny s otázkou změn globálního klimatu.

Komplexní akviziční činnost ideálního i potřebného rozsahu, rovnoměrně distribuovaná mezi všechny sbírky MG, v současnosti není a v pravděpodobném výhledu ani nebude reálně finančně uskutečnitelná v rámci rozpočtových možností instituce. Přesto MG nechce rezignovat na aktivní budování prostředí, které by i za zmíněných okolností zajistilo koncepční a konzistentní rozšiřování sbírkových fondů. Hlavní příležitost akviziční politiky spatřujeme v jejím úzkém provázání s výstavní činností. MG v posledních letech nastavila formát využívání synergie finančních zdrojů vyhrazených pro akvizice s prostředky vloženými do realizace výstav a výstavních katalogů. Analogicky se významný prostor pro systematické rozšíření sbírkových fondů otevřel rovněž s budováním dlouhodobých expozic (např. nové expozice designu v Uměleckoprůmyslovém muzeu). Významným ukazatelem v plánování výstavních projektů se stalo skloubení parametrů vědy a výzkumu, vytěžení sbírkového fondu a s ním akvizičního potenciálu. Ideální výstavní projekt musí tedy otevřít cestu k akvizici analogicky významného souboru. S ohledem na finanční možnosti MG pro nákup sbírkových děl, se tento postup ukázal jako správný, což je patrné i z níže uvedeného statistického přehledu, kde akvizice získané z darů a převodů tvoří více jak 2/3 hodnoty přírůstků v letech 2015-2022. V takto nastaveném postupu chceme pokračovat i v budoucím období.

Akvizice – přehled financování za období 2015–2022

Rok	hodnota celkem / Kč	z toho nákup / Kč	z toho dary/převody v hodnotě / Kč	z toho ISO / Kč	Ks celkem	z toho nákup	z toho dar / převod
2015	4 975 386	840 500	4 134 886	0	635	393	242
2016	6 724 350	150 000	6 574 350	0	715	72	643
2017	4 904 182	2 177 798	2 726 384	0	1525	161	1364
2018	5 206 006	472 550	4 733 456	0	954	143	811
2019	7 278 148	2 210 284	5 067 864	340 000	676	134	542
2020	5 595 680	5 474 880	120 800	0	995	824	171
2021	8 128 693	3 416 069	4 720 424	1 750 000	579	102	477
2022	3 204 432	1 295 391	1 909 041	0	786	272	514
Celkem	46 016 877	16 037 472	29 987 205	2 090 000	6865	2101	4764

Aktuální stav sbírky Moravské galerie v Brně

Sbírky volného umění: Podsbírky volného umění mají své počátky v obrazárně Františkova (později Moravského zemského) muzea v Brně, založeného v roce 1817. První zájem o budování uměleckých sbírek byl podpořen založením Uměleckého spolku r. 1829, který nakupoval na vídeňských výstavách a aukcích především soudobá umělecká díla pro muzejní sbírky.

Systematické budování sbírky je však spojeno teprve s akviziční činností správce obrazárny a od roku 1923 prvního ředitele muzea dr. Jaroslava Helferta, jehož metodický přístup umožnil také výraznější zaměření na aktuální práce české moderny. Postupně byly kromě malířské sbírky vybudovány také pozoruhodný sochařský soubor a kolekce kreseb a grafiky.

Členění podsbírek respektuje techniky volného umění a chronologickou posloupnost doby vzniku uměleckých děl.

Sbírka malby a plastiky starého umění a 19. století (3 375 ks)

Sbírka staré kresby a grafiky a 19. století (30 751 ks)

Sbírka kresby a grafiky moderního a současného umění (32 853 ks)

Sbírka malby a plastiky moderního a současného umění (2 047 ks)

Sbírka pro nevidomé a slabozraké (36 ks)

Sbírka Jiřího Valocha (1 171 ks)

Sbírký Uměleckoprůmyslového muzea: Členění uměleckoprůmyslových sbírek navazuje na tradiční klasifikaci podle materiálu či lokality původu. Rozšiřování sbírek je do velké míry závislé na aktivitě instituce a jednotlivých kurátorů. Kurátoři Uměleckoprůmyslového muzea by měli být v kontaktu s žijícími umělci a designéry, sběrateli, s představiteli významných průmyslových podniků a pokusit se výběrově do sbírek získávat další přírůstky.

Sbírka dřeva, nábytku a hraček (2 094 ks)

Sbírka keramiky a porcelánu (8 013 ks)

Sbírka textilu, oděvů a oděvních doplňků (6 282 ks)

Sbírka skla (5 341 ks)

Sbírka starověku a mimoevropských kultur (1 637 ks)

Sbírka drahých a obecných kovů (9 614 ks)

Sbírka grafického designu (cca 73 046 ks)

Sbírka fotografie a nových médií (35 446 fotografií/pozitivů, cca 500 000 ks negativů/políček)

Sbírka Designu (184 ks)

V mezinárodním kontextu jsou cenné zejména sbírka fotografie, současného umění a sbírka grafického designu. Sbírka fotografie, která byla historicky od svého zrodu v roce 1962 součástí Ústavu užitého umění MG, bude nadále součástí uměleckoprůmyslových sbírek. V posledních letech byla významnou akvizicí především pozůstalost fotografky Dagmar Hochové a její zpracování v rámci vědecko-výzkumného projektu TAČR *Demokratická revoluce objektivem Dagmar Hochové: Zpřístupnění unikátní fotodokumentace z let 1989-1992* (TL03000330).

Pro sbírku současného umění byla zásadní akvizice v rámci spolupráce s umělcem a teoretikem J. Valochem, díky níž se podařilo realizovat novou expozici *ART IS HERE* a následně navázat další spolupráce s umělci z jeho okruhu.

V rámci akviziční činnosti sbírky grafického designu musíme za poslední roky zmínit získání pozůstalostí dvou významných grafiků Jana Rajlicha st. a Jiřího Rathouského. Obě pozůstalosti byly následně předmětem vědeckého zpracování, v případě Jana Rajlicha st. pak i prezentace veřejnosti prostřednictvím výstavního projektu. Další rozvoj grafického designu v rámci Moravské galerie spatřujeme v jeho ukotvení v rámci koncepce *ART DESIGN FASHION* a zajištění jeho další digitalizace a prezentace pak v rámci projektů Národního plánu obnovy.

Základní teze akviziční politiky obsažené v citovaném dokumentu zůstávají platné, bez potřeby zásadní revokace. Následující kapitoly je prověří prostřednictvím SWOT analýzy, zasadí do širšího rámce, detailněji rozvedou vybrané principy a plánované kroky. Rovněž konkretizují různé typy akvizičních strategií pro jednotlivé sbírky či podsbírký MG.

II. SWOT analýza

Níže uvedené definování stavu akviziční agentury vychází z vyhodnocení dat za poslední roky v porovnání s původní koncepcí. Teze uvedené v původní koncepci se ukázaly celkově správné, proto lze považovat stanovené postupy za platné a pokračovat v jejich dalším uplatňování a rozvíjení.

SILNÉ STRÁNKY

Odborné zázemí instituce se podařilo udržet na kvalitní úrovni, a to ve všech dotčených segmentech (kurátoři, management sbírek, restaurátorské odd.) Navíc se podařilo připravit projekt dostavby centrálního depozitu, kde nově použitý koncept „otevřeného“ depozitáře umožní intenzivní komunikaci těchto všech činností instituce směrem k odborné i laické veřejnosti.

Nové dlouhodobé expozice realizované v předchozím pětiletém cyklu zásadním způsobem posunuly standard prezentace sbírek, čímž posílily kredit instituce ve sledovaném směru. Všechny tři navíc pracují s lokálním fokusem jako jedním z klíčových faktorů, čímž posilují potenciál identifikace místního publika s existencí a činností instituce.

Stále platí, že **MG jako jedna z institucí zřizovaných státem je vysoce důvěryhodným partnerem** a zárukou, že s nabytými uměleckými předměty bude zacházeno podle všech právních a etických norem. Tedy že se díla nestanou předmětem následné finanční spekulace, nebo nebudou uvedena do kontextů poškozujících jejich tvůrce či původní vlastníky.

SLABÉ STRÁNKY

Diskontinuita akviziční politiky

Po politické změně v roce 1989 se nepodařilo transformovat akviziční politiku MG tak, aby odpovídala měnícím se společensko-ekonomickým podmínkám. Lze konstatovat, že se nejen nepodařilo zaplnit bílá místa vzniklá kulturní politikou minulého režimu, ale nedaří se v adekvátním rozsahu sbírat ani díla vzniklá po roce 1989. Nejčastěji uváděným argumentem byl dosud nedostatek finančních prostředků (viz 3. bod níže). Dlouhodobě tento stav vedl uvnitř instituce ke ztrátě motivace k vyhledávání a realizaci nových akvizic. V rámci naplňování hlavních cílů posledních let se podařilo tento stav zlepšit významnými akvizicemi současného umění díky sbírce Jiřího Valocha, sbírku grafického designu obohatit o zásadní akvizice pozůstalostí významných designérů Jana Rajlichy st. a Jiřího Rathouského, sbírku fotografie o konvolut fotografií Dagmar Hochové a zcela nově vybudovat sbírku 2000+, která mapuje zásadní výkony posledních dvaceti let na poli designu a módy a byla vybudovaná jako nedílná součást projektu rekonstrukce a revitalizace budovy Uměleckoprůmyslového muzea. Alespoň v těchto segmentech lze konstatovat, že byla překonána dříve popsána diskontinuita akviziční politiky a u podsbírk designu jsou naopak položeny dobré základy pro budoucí kontinuální akviziční činnost.

Strukturální nedostatky

Dalším zásadním problémem akviziční politiky MG v uplynulém období, podobně jako u většiny domácích sbírkotvorných institucí, byly nedostatečně silné a systematicky budované mechanismy práce a komunikace pro vyhledávání a realizaci akvizic. To se týká v menší míře nákupů (zde je klíčový nedostatek disponibilních finančních prostředků, viz následující bod), ale především

potenciálních darů. Absentovala personální kapacita pro práci s kategorií umělců, které lze pracovně označit jako „žijící klasikové“, jimž by instituce poskytovala odbornou i lidskou podporu formou systematického zájmu a tím vytvářela důvěryhodnou protihodnotu budoucímu odkázání jejich díla ve prospěch MG. Chybělo systematické budování mechanismů vztahů mezi institucí a soukromými sběrateli, z nichž by se konstituoval okruh donátorů uměleckých sbírek.

Zde byl zaznamenán pokrok, kdy instituce díky zvýšené aktivitě vstupuje do řádově více interaktivit s umělci a designery, ale i sběrateli a firmami, čímž se reálně navýšil jak počet realizovaných akvizic (koupě a především dary), tak jejich potenciál. Důležitou roli v tomto ohledu hrála i skladba výstavního plánu a realizovaných projektů, jak bylo popsáno v úvodních kapitolách.

Finanční prostředky

Konstatování nedostatku disponibilních finančních prostředků na akvizice se nelze vyhnout, byť jej programově uvádíme až na posledním místě. Instituce zůstala v tomto směru odkázána dále jen především sama na sebe, přesto se však podařilo díky zlepšeným výsledkům hospodaření a přehodnocení priorit ve prospěch akviziční činnosti akumulovat pro potřeby akvizic oproti dřívějšímu významné částky. S ohledem na nastupující ekonomickou recesi a významné škrtky v rámci resortu struktury s dopadem na provozní příspěvek instituce však nelze v následujícím období očekávat generování obdobných finančních prostředků z vlastní činnosti na akvizice. Nejzřetelnější byla v uplynulém období nemožnost MG zapojit se do Akvizičního fondu. Tento přetrvávající stav významně brání MG získat rozsáhlejší finanční prostředky na nákup významných děl a větších konvolutů.

PŘÍLEŽITOSTI

Mění se vztah společnosti k umění a designu

Potvrdilo se, že výtvarné umění a v daleko větší míře design se v minulých letech dostaly v českém prostředí více do centra společenského zájmu. Design se stal dokonce široce sdílenou společenskou módou. Umění je dynamicky rostoucí investiční komoditou.

Popsaný směr společenského pohybu se potvrdil a dále akceleruje. Situace ale (pro MG bohužel) tenduje spíše k budování privátních institucí (DOX, Kunsthalle Praha, Osmička, Telegraf a další) než k filantropické spolupráci s veřejným sektorem. Hledání synergie se ukazuje jako komplikované. Tento trend není pouze lokální, ale lze jej sledovat globálně. Naopak se daří budovat bližší vztahy s producenty lokálního designu, které se již pozitivně propsaly do zastoupení jejich výrobků ve sbírkách MG.

Vyšší míra veřejné podpory

Zvýšený společenský zájem o umění a design posílil celkovou pozici kulturního sektoru a jeho financování. Tato významná příležitost pro muzea umění, spojená s veřejnou podporou akvizic, skutečně byla realizována, a to prostřednictvím Akvizičního fondu MK ČR. Ten bohužel nezahrnoval podporu ministerstvem přímo zřizovaných institucí, tj. kategorie, do které spadá i MG. Tím došlo pro instituci k morální i faktické diskriminaci, která výrazně zhoršila pro MG podmínky i možnosti akvizic současného umění. Přes opakované protesty nebyla hledána cesta k nápravě této situace. Její napravení nicméně stále vnímáme jako významnou příležitost do budoucna.

Disponibilní akvizice

Situace z počátku minulého období (tedy kolem roku 2015), kdy obchod s uměním byl v českém prostředí stále v zárodečném stadiu a pro akvizice stále byla k dispozici klíčová umělecká díla, se s ohledem na dva výše popsané body významně změnila, pro MG bohužel negativně (především ve smyslu silného růstu poptávky a tím i cen). Jakkoliv příležitosti a výhody „nerozvinutého trhu“ ještě stále existují, dá se očekávat, že v horizontu dalších pěti let budou „zkonzumovány“. Pokud se nepodaří napravit situaci v bodě výše, můžeme tuto příležitost zařadit mezi hrozby.

HROZBY

Konkurence privátního sektoru

V uplynulém období se potvrdil zájem privátního sběratelského sektoru o umění a design a jím způsobený nárůst cen. Řada klíčových děl muzeální povahy byla koupena do soukromých sbírek, čímž se stala pro veřejná muzea dostupná de facto až formou následného odkazu. Jakkoli nelze považovat privátní sběratelství umění z pohledu veřejných institucí za „nepřátelské“, nebylo by radikální nahrazení veřejné služby soukromou iniciativou bez následků.

Co nebylo predikováno, je navíc zvýšený zájem zahraničních sběratelů o určité segmenty českého umění, který tento „konkurenční boj“ dále zostrňuje.

Fenomén „cizího vkusu“

Nedostatek financí na akvizice lze vykrýt prostřednictvím aktivně vyhledávaných darů, ale ani toto řešení není bez rizik. Pokud se instituce orientuje na realizaci akvizic prostřednictvím darů a odkazů, dostávají se do sbírek díla vybraná podle kritérií stanovených jinými subjekty. Reálně hrozí, že veřejné sbírkotvorné instituce budou v budoucnu odrážet více vkus a názory soukromých sběratelů než odborného diskurzu generovaného samou institucí. Tato hrozba je dlouhodobá, její platnost se nemění.

ZÁVĚRY SWOT ANALÝZY

1. Úspěšná akviziční politika MG není ani v příštích letech primárně závislá na objemu vynaložených finančních prostředků.
2. Koncepce akviziční činnosti MG musí stát na širší základně, zohledňovat cílevědomé udržování a rozvíjení renomé instituce jako jednoho z klíčových nástrojů akviziční politiky.
3. Je třeba využít měnící se společenské atmosféry směrem k umění. Aktivně reagovat na potenciál nových příležitostí z privátních zdrojů. Hledat nové formáty spolupráce, které se nabízí například pro akvizice užitého umění a designu.
4. Aktivně se podílet na formulování státní kulturní politiky v segmentu podpory sbírkotvorné činnosti příspěvkových institucí MK ČR.
5. Udržet a dále využívat mobilizovaný odborný i sociální potenciál instituce ke koncepčnímu a systematickému vyjednávání darů a odkazů od tvůrců, sběratelů a korporací.
6. Jednat ve všech směrech bezodkladně, neboť exponenciálně roste konkurence vrstvy solventních soukromých sběratelů, a to v některých případech i bez ohledu na aktuální horší ekonomickou situaci.

III. Základní (nefinanční) sbírkotvorné nástroje MG

AKVIZICE – VĚDA A VÝZKUM – PREZENTACE: na těchto třech pilířích byla v předchozím období koncepčně rozvíjena odborná činnost instituce. Systematická a důsledná provázanost těchto tři oblastí se ukázala jako prospěšná nejen pro celkový výkon instituce, ale ve výsledku i pro každou oblast samostatně – tedy i pro sbírkotvornou činnost. Provázanost jednoznačně vedla k posílení koncepčního přístupu k budování a rozvíjení sbírek, zpřesnění kritérií výběru a eliminování nahodilosti.

Věda a výzkum

Z pohledu sbírkotvorné činnosti mají vybrané vědecko-výzkumné projekty vedle odborného zpracování tématu také identifikovat příležitosti pro akvizice. Právě primární výzkum by měl mimo jiné MG zajistit vědomostní náskok před konkurencí soukromých sběratelů, kteří jsou až na výjimky závislí na informacích zprostředkovaných publikačními a výstavními projekty veřejného sektoru. Takto směřovanou vědecko-výzkumnou činností získává v mnoha případech MG symbolický kapitál umožňující akviziční zisky za mimořádně výhodných okolností. Nutnou podmínkou je však konat bezodkladně, neboť v čase takto nabytá výhoda mizí. Platnost této strategie je neměnná i pro následující období. Lze také konstatovat, že právě akvizice mohou zhmotňovat onu tolik požadovanou aplikovatelnost (využitelnost) primárního výzkumu a tím odlišovat tuto činnost v prostředí muzea od čistě akademických pracovišť.

Prezentace sbírek formou dlouhodobých expozic

Odborně kvalitní a divácky atraktivní dlouhodobé prezentace sbírkových předmětů mají mimo jiné zásadní podíl na vytváření společenské prestiže galerie, což významným způsobem posiluje její pozici při vyjednávání akvizic. Zařazení uměleckého díla do precizně koncipované a provedené expozice, která se navíc těší zájmu široké veřejnosti, představuje silný argument k daru, odkazu nebo k výraznému snížení prodejní ceny, a to jak pro autory, tak pro dědice, sběratele nebo korporace. Proto je v rámci činnosti MG dlouhodobým expozicím věnována mimořádná pozornost a pro uplynulé období lze konstatovat, že došlo „od slov k činům“, tedy k trojici významných realizací, které dokonale potvrdily všechny premisy tohoto bodu. Jedná se o expozici *ART IS HERE* z roku 2015, kde bylo klíčové zakomponování sbírky a archivu Jiřího Valocha, které může sloužit jako případ dobré praxe. Dále expozice *Brno předměstí Vídně*, otevřená v roce 2019, která nově zhodnotila možnosti propojené prezentace volného a užitého umění pro historické sbírkové fondy muzea. Navíc se podařilo díky tomuto projektu získat několik důležitých solitérů, které významně doplnily sbírky MG a současně přispěly k umocnění expozice. Nakonec projekt *ART DESIGN FASHION* z roku 2021 pro nově zrekonstruovanou budovu Uměleckoprůmyslového muzea akceleroval tendenci vypořádat se se základním nedostatkem na poli akvizic designu a módy posledních tří dekad. Akviziční open call pro designery se stala základem expozice 2000+. Jedním z důležitých cílů projektu bylo navíc demonstrovat novou pozici MG na poli prezentace a sbírání designu, která byla vyslaná k široké veřejnosti, stejně jako k tvůrcům a producentům designu, čímž byl položen nový základ pro úspěšnou kontinuální sbírkotvornou činnost v tomto segmentu.

Krátkodobé výstavní projekty

Při koncipování výstavního plánu MG je vždy diskutován také sbírkotvorný potenciál projektu jako jedno z důležitých kritérií výběru. Uspořádání výstavy je tradiční protihodnotou darování jednotlivého uměleckého díla, širšího konvolutu či celé umělecké pozůstalosti. MG bude v tomto směru vždy uplatňovat výhradně „měkké dovednosti“, dary nebude v žádném případě vynucovat, anebo naopak kvůli daru opomíjet další parametry výstavního projektu.

Tento postup se v posledních 8 letech osvědčil, přičemž takto získané akvizice jsou brány i jako materializovaná paměť výstavní činnosti instituce. Ověřila se synergie mezi vystavením a akvizicí, která je oboustranně výhodná jak pro autory, tak pro instituci, a pokračování v této strategii je tedy zřejmé i pro následující období.

Networking

I v tomto parametru lze konstatovat výrazná zlepšení, což dokazuje nárůst „řízených“ darů, tj. darů uměleckých děl, které jsou pro MG upotřebitelné a kvalitně rozšiřují a doplňují sbírkové fondy. Úspěšnost networkingu je úzce spojena s celkovou kulturou instituce a zde je nepochybně značný prostor pro zlepšování. MG bude tedy i nadále posilovat kompetence pracovníků ve prospěch sbírkotvorných cílů. V případě kurátorů a dalších odborných pracovníků jde nejen o budování užších profesně-osobních vztahů se sběrateli, ale především s autory. Pouze systematickou a dlouhodobou komunikací a prací s vybranými tvůrci lze podchytit významnější dary či odkazy pro galerii. Zájem odborný, ale i sociální buduje důvěru v schopnost MG adekvátně a všestranně se postarat o darovaná díla. Jedním z důvodů organizační změny z roku 2015, během níž vzniklo oddělení managementu sbírek, byl také záměr tzv. uvolnit ruce kurátorů od administrativně produkčních úkolů ve prospěch proaktivního chování směrem k umělecké kulturní komunitě. Rozsah sítě vztahů by v ideálním případě měl být široký, ale pro akvizice také přísně selektivní a podléhající interní diskuzi a schvalování.

Podněcování mecenátu

Výraznější posuny v oblasti mecenátu a donátorství jsou limitovány vlastní sběratelskou a v posledních letech institucionální prezentací potencionálních filantropů. Jistý posun lze konstatovat především v souvislosti s projektem *ART FASHION DESIGN* pro Uměleckoprůmyslové muzeum, kde se podařilo podnítit zájem u českých firem, které dlouhodobě a programově spolupracují s lokálními designery.

Finanční nároky za předpokladu zřízení fondu pro akvizice

Koncepce je postavena na předpokladu, že částka na akvizice bude v obdobném rozsahu jako v posledních pěti letech. MG usiluje o podněcování mecenátu, spolupráci s korporátním sektorem v oblasti designu a o zaměření na pozůstalosti a dary. MG bude podporovat aktivity zřizovatele, které by mohly vést ke zřízení pro MG čerpatelného fondu na akvizice, či jiného způsobu financování galerijní akviziční činnosti, kterým by byly zajištěny obdobné podmínky.

IV. Priority a očekávané výsledky při sbírkotvorné činnosti Moravské galerie v Brně

Priority a očekávané výsledky pro volné umění

1. Pozice MG v kontextu ostatních sbírkotvorných institucí je vymezena přesně. Výstupy odborné činnosti MG na poli volného umění vycházejí ze střednědobých koncepcí rozvoje instituce, jsou čitelné a předvídatelné pro odbornou i laickou veřejnost, což se týká jak výstavní a prezentační dramaturgie, vědy a výzkumu, tak i akviziční činnosti.
2. MG akcentovala v posledním období ukotvení a reflexi lokálních specifik a diverzit. Důraz na lokální fenomény s globálními přesahy se stal jedním z rozpoznávajících znaků činnosti MG.
3. Přesně identifikovat mezery ve sbírkových fondech se nadále daří především prostřednictvím výstavních a vědecko-výzkumných projektů (např. sbírkové katalogy). Nadále bude cílem takto zjištěné mezery v návaznosti na výstavní projekty zacelovat.
4. Dlouhodobým cílem je definovat efektivní a eticky akceptovatelné formy spolupráce se soukromými subjekty, především sběrateli a galeristy.

Priority a očekávané výsledky pro užité umění a design Uměleckoprůmyslového muzea:

1. MG uskutečnila revize tradicí zavedených sbírkových a podsírkových kategorií, na základě čehož se opustilo od rigidní klasifikace podle materiálů, která vedla k problematizování jak materiálových inovací, tak kombinování materiálů. Ukázalo se, že lze i v současné formě evidence sbírkových předmětů začleňovat do sbírek současného designu, aniž by to vyžadovalo zásadní změny pomocného členění sbírek a podsbírek.
2. Zaměřit se na potřebu aktualizace pojmu „autorský design“, na jehož základě byla v minulosti postavena sbírkotvorná činnost MG. To znamená především definovat jak hranici vedoucí mezi tzv. autorským a průmyslovým designem, tak i hranici mezi sbírkotvornou agendou uměleckoprůmyslových a technických muzeí. Tato agenda byla řešena primárně v souvislosti s koncipováním dlouhodobých expozic v rámci projektu *ART DESIGN FASHION*. Svou povahou tato problematika patří do kategorie úkolů vyžadujících dlouhodobé a kontinuální řešení.
3. Cíl držet lokální akcent sbírkotvorné činnosti s přesahy směrem k národnímu i globálnímu kontextu byl rovněž řešen primárně v souvislosti s koncipováním dlouhodobých expozic. Hledání rovnováhy mezi lokálním a globálním patří svou povahou rovněž do kategorie úkolů vyžadujících dlouhodobé a kontinuální hledání a vyvažování.
4. Cíl vydefinovat efektivní a eticky akceptovatelné formy spolupráce s korporátním sektorem se podařilo primárně vyřešit v rámci projektu *ART DESIGN FASHION*, kdy MG spoluiniciovala vznik Asociace českého designu. Je však zřejmé, že nastavené postupy je nutné držet při každé nové spolupráci.

V. Kritéria pro vyřazování sbírkových předmětů

Ze sbírky Moravské galerie v Brně je možné vyřadit sbírkové předměty pouze z důvodu neupotřebitelnosti nebo přebytečnosti (ustanovení § 9 odst. 1 písm. j zákona č. 122/2000 Sb.). Každé rozhodnutí o vyřazení předmětu ze sbírky je kvalifikovaně posouzeno odborným pracovníkem, kurátorem příslušné podsbírkou. Vyřazení sbírkového předmětu dále podléhá souhlasu Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost MG (akviziční komise), který je odborným orgánem sestaveným z nezávislých teoretiků výtvarného umění, jejichž úkolem je posouzení, zda sb. předmět i nadále zhodnocuje sbírku MG, či nikoliv. Poradní sbor pak vydává stanovisko pro vyřazení sb. předmětu.

VI. Inventarizace sbírky, priority a plánování

Inventarizace sbírky Moravské galerie v Brně, řádné i mimořádné, se provádějí v souladu se zákonem 122/2000 Sb. Sbíрка MG musí být ve smyslu § 3 odst. 1 vyhlášky 275/2000 Sb. vzhledem k svému rozsahu kompletně inventarizována v průběhu 10 let (období 2013-2023), resp. 15 let v následujícím období (počínaje od data zápisu sbírky do CES, 30. května 2002). Následující inventarizační období bude probíhat od 1. 1. 2024 s předpokládaným termínem dokončení do 31. 12. 2038.

Řádná inventarizace

Příkazem ředitele musí každoročně projít řádnou inventarizací 10 %, minimálně však 5 %, věcí movitých, které sbírku tvoří. Řádné inventarizace probíhají na všech podsbírkách souběžně, pokud ve výjimečných případech nerozhodne ředitel jinak.

Mimořádná inventarizace

Mimořádnou inventarizaci ve smyslu § 9 odst. 1 písm. h) zákona může nařídít MK ČR v případech uvedených v § 3 odst. 2 vyhlášky 275/2000 Sb. Ředitel MG svým příkazem může nařídít mimořádnou inventarizaci kdykoliv, prioritně při změně správce (kurátora, správce depozitáře) příslušné podsbírkou či při stěhování sbírky.

VII. Doplnění evidenčních záznamů do systematické evidence, priority

Sbíрка Moravské galerie v Brně je vedena ve dvoustupňové evidenci – chronologické a systematické.

Kompletní systematická evidence je od roku 2013 také souběžně evidována v elektronické databázi DEMUS. Prioritami pro následující roky je zajistit i nadále pružné doplňování elektronické databáze o nové přírůstky do sbírky a také evidenci pomocného materiálu. Souběžně s textovým záznamem přírůstků je databáze doplňována i o obrazovou dokumentaci. Od roku 2017 je sbírka prezentována široké veřejnosti v katalogu Sbírkou on-line.

VIII. Závěr

Takto nastavená koncepce garantuje základní rozvoj sbírkových fondů Moravské galerie a při pokračování v jejím naplňování může být nadále efektivním nástrojem, což s ohledem na předpokládané problémy a výzvy, které před nás staví budoucí vývoj, není ve výsledku nijak neambiciózní cíl. V případě změny některého z výše uvedených faktorů, který instituce nemůže přímo ovlivnit (např. pro MG dosažitelný akviziční fond), je takto koncipovaný dokument optimálním a efektivním nástrojem rovněž pro extenzivní formát akviziční politiky.

Vypracoval: Ondřej Chrobák, náměstek pro odbornou činnost Moravské galerie v Brně

Brno, 2022